

ŠKOLE ZA MENADŽERE U HRVATSKOJ

**POSLOVNI
TJEDN**

BROJ 13 11. 6. 2002. ZAGREB 15 KN

**Represijom protiv
poduzetništva**

**Direktori
i dioničari
zajedno na
optuženičku
klupu**

Istraživanje

**Trećina poslovnih
ljudi za hitne izbore**

Zlatko Tomčić

**Država
mora biti
poduzetnik**

**u brodogradnji,
poljoprivredi i turizmu**

**PROJEKT INTERNETIZACIJE
SUDSKE PRAKSE**

SUDSKA MREŽA pred zidom

Nakon četiri godine rada projekt je objave sudskih presuda na Internetu pred propašću, a njegov razočarani autor pred povratkom u SAD

**Piše: Deana Knežević
Snimio: Siniša Štambuk**

Kad je odlazio iz SAD-a u Hrvatsku, prisjeća se Dražen Komarica, znanci su mu govorili da to ne čini. Nije se dao odgovoriti i nije povjerovao upozorenju da će mu u Hrvatskoj biti teško. Sada, nakon što je četiri godine proveo u Hrvatskoj, zdvojan je. Projekt Sudačka mreža, kojim je pokušao uspostaviti kompjutoriziranu arhivu sudskih presuda, što bi bila na pomoć sucima, odvjetnicima i mnogima drugima, došao je do zida. Mnogi općinski i županijski sudovi uključili su se u tu mrežu, 200-tinjak presuda uneseno je u sustav, a još oko 2000 čeka na unos. No, budućnost je projekta neizvjesna. Viši pravosudni krugovi protive se tome da se presude dižu na web i postanu javne bez odobrenja posebne komisije. Ministarstvo pravosuda, koje je prije dvije godine podržalo projekt, sada se ne čini zainteresiranim. Dražen Komarica to smatra to neobičnijim što Ministarstvo planira uvesti nešto vrlo slično konceptu Sudske mreže. Iako je blizu odluke o povratku u Ameriku, još se nada da četiri godine posvećene hrvatskoj pravosudnoj praksi nisu bile izgubljeno vrijeme.

ODLAZAK IZ HRVATSKE Dvadesetdevetogodišnjeg Dražena Komaricu majka je odvela u SAD kad su mu bile dvije godine. Godinu dana prije njih emigrirao je njegov otac. Djed Zvonimir Komarica, negdašnji zatvorenik Kerestince i bivši jugoslavenski ministar, angažirao se u Hrvatskom proljeću, a pošto je taj pokret ugušen i njegov se sin našao pod pritiscima, što ga je nagnalo na odlazak iz Hrvatske. Unuk Dražen Komarica diplomirao je u SAD-u političke znanosti i povijest. Amerikaniziran je u svakom pogledu, ali dobro govori hrvatski, što mu je omogućilo da prilično dobro shvati ovdašnje prilike, a i da ih jasno formulira. - U Hrvatskoj se cijeni mediokritetstvo. Individualizam se zatamljuje, samoinicijativnost također - rekao je Komarica na jednoj javnoj tribini, argumentirajući taj britki sociološki presjek iskustvima iz kontakata s raznim državnim institu-

DRAŽEN KOMARICA, mladi američki stručnjak hrvatskoga podrijetla, još se nada da bi objave presuda na webu mogle postati hrvatskom praksom

cijama, primjerice, s Vrhovnim sudom i Ministarstvom pravosuda te županijskim sudovima.

Kako je nastala Sudačka mreža, koja bi od Komaričina ponosa mogla postati njegov poraz? Šesnaest je mjeseci Dražen Komarica zahvaljujući Fullbrightovoj stipendiji istraživao rad sudova u Hrvatskoj, uspoređujući sudove koji su bili pod okupacijom i one na slobodnom teritoriju. Bio je po mjesec dana u Vukovaru, Vinkovcima, Glini, Sisku, Belom Manastiru, Osijeku, Kninu i Gospiću. Slušajući suce kako govore da bi rado pitali kolege iz Zagreba s više iskustva kako postupiti u nekoj situaciji, ali da se ne usude, mladi je istraživač zaključio da bi sucima pomoglo objavljivanje pravomoćnih presuda na webu, kao što je to praksa u SAD-u.

NEMOĆ POJEDINCA Osnovao je nevladinu udrugu Sudačka mreža, u kojoj je danas tridesetak članova - sudaca, odvjetnika, sudskih vježbenika, ali i studenata. Početni je novac došao od Američke odvjetničke komore, a kasnije su s donacijama uskočila veleposlanstva Kanade, SAD-a, Nizozemske, jedna njemačka udruga i privatni donatori. Projekt su poduprle tvrtke Microsoft Hrvatska, Span, SYS i Items,

stručnjaci Pravnog fakulteta u Zagrebu, pojedinci iz državnih institucija.

Nakon što je prvih 220 presuda uneseno u sistem iskrsnula su dva problema. Prvo, suci se boje davati presude u javnost. Drugo, pokazalo se da je najskuplji dio projekta odlaziti na sudove, tumačiti ideju i uvjeravati suce da se uključe s presudama. Zbog velikih izdataka za "public relations" ponestalo je novca za digitalizaciju i unos dokumenata.

Status javnosti presuda, smatra Komarica, nije dovoljno definiran: - Presuda je javna, ali njezino obrazloženje nije. Odnosno, obrazloženje je javno za stranke i one koji imaju valjan pravni interes, a tko je to, odlučuje sudac. Moj spor s članovima Vrhovnog suda nastao je zbog tumačenja članka 62. Zakona o sudovima, koji kaže da je sudac ovlašten objavljivati otprilike sudske odluke. U Vrhovnom sudu rekli su mi da za takvu odluku nije ovlašten sudac nego sud, a da ja pogrešno tumačim duh Zakona. Ja pak smatram da je sud objekt, zgrada. U Zakonu piše da je za to ovlašten sudac, a ne sud.

Drugim riječima, sporenje je nastalo na pitanju može li pojedinac reći što je bitno za sudsku praksu ili o tome mora odlučiti

institucija. Možda je bitno što za praksu kaže Vrhovni sud, ali možda sudac pojedinac, koji je izučio neki dio zakona, također ima nešto važno za reći. Neka to bude na webu i možda će nekome koristiti. U Vrhovnom sudu, međutim, smatraju da bi takvo objavljivanje presuda moglo izazvati konfuziju. Zato se zauzimaju za objavljivanje samo onih presuda koje je odabrala stručna komisija ili Vrhovni sud. Projekt je gotov, funkcionalan i što sad? Trebalo bi ga smjestiti u državnu instituciju da bi nastavio živjeti, smatra Komarica, ali kamo? Ako je to Ministarstvo pravosuđa, koje se prema Komaričinu shvaćanju priklanja tome da netko s više instance odluči koje presude objavljivati, onda će se izgubiti polazna ideja da i suci iz prakse mogu utjecati na ono što je bitno za njihovu praksu. Ministrica pravosuđa Ingrid Antičević Marinović pismeno se izjasnila o tome da je projekt Sudačka mreža u skladu sa zakonom, ali ni ona ni predsjednik Vrhovnog suda nisu sudove potaknuli na objavljivanje presuda kao što je to predlagala Sudačka mreža.

SUDSKI ARGUMENTI Vrhovni je sud Komarici dao tri argumenta. Prvi je da su suci i bez toga preopterećeni, te nemaju vremena slati presude. Drugi je argument da informatizacija treba ići od vrha prema bazi, a ne obrnuto. Treći je da o modalitetima informatizacije također mora odlučiti

vrh pravosuđa i da nije poželjno imati više sustava informatizacije i objavljivanja sudske prakse.

- Ne protivimo se postojanju službenoga sistema informatizacije, no zašto ne bi postojao i ovaj drugi? - pita Komarica. I u SAD-u ljudi zaziru od toga da se informacije povezane s njihovim imenom mogu naći na Internetu, ali to je jedan od načina da se ljude odvraća od situacija koje bi ih mogle dovesti na sud. Presude su svima dostupne i to je jedan od elemenata koji ljude odvraćaju od sudske prakse. No, objavljivanje je presuda, kaže, jedan od načina kontrole sudova. Tko inače može kontrolirati sudove?

Boje li se suci za svoju sigurnost. Komarica, smatra da je i taj aspekt u rukama sustava i da su u SAD-u zbog toga za napade na policiju i sudstvo predviđene najstrože kazne. Oštre ocjene o stanju u hrvatskom društvu, do kojih je došao radeći na projektu, Komarica brani primjerima na koje je naišao. Nije mu jasno zašto se mladi suci brane od objavljivanja kvalifikativnih presuda, tumačeći da će time navući zavist ostalih. Zašto se netko mora bojati ljubomornog kolega? Jedan je zagrebački sudac sam godinama skupljao presude, skenirao ih i arhivirao. Kod njega su stotine presuda

koje mogu služiti njemu i njegovim znancima u Zagrebu. Zašto ti dokumenti ne bi bili dostupni i njegovim kolegama u Sisku, Splitu i bilo gdje drugdje u Hrvatskoj? Dotični sudac nije se, međutim, usudio ustupiti presude Sudačkoj mreži bez odobrenja, ili čak naloga, nekoga iz Vrhovnog suda.

PROJEKT IZVEZEN U ARMENIJU Dok stotine presuda iz područja trgovačkog prava, stečajeva, sporova oko vrijednosnih papira, naknada štete, povrata imovine, ovrha, deložacija, sporova političara i novinara čekaju na unos u Sudačku mrežu, Komarica još

traži način kako da projekt preživi i održi se. Moguće je, ako ga ne preuzmu primjerice Ministarstvo pravosuđa ili Udruga sudaca, da se financira sam, naplaćujući pretplatu, na primjer 25 kuna mjesečno, koju bi uplaćivali zainteresirani odvjetnici. Sudačka mreža neprofitna je udruga i za njezin bi rad to bilo dovoljno, a pretplatnici bi uz šifru mrežu mogli koristiti po potrebi.

U međuvremenu, za projekt su se zainteresirale Srbija i Armenija. Komarica još nije odustao, ali je već odlučio: iduće se godine vraća u SAD, a dotad će još pokušati utjecajne pojedince iz pravosuđa uvjeriti u to da Sudačka mreža može biti korisna. ■

Viši pravosudni krugovi protive se tome da se presude stavljaju na web i postanu javne bez odobrenja posebne komisije ili suda

ZANIMLJIV DAN

Luka je danas saznao da postoji banka u kojoj njegov otac može dobiti savjet za svoju firmu kad god to zaželi...

...saznajte i Vi za:

NAGRADNU IGRU za štediše:

- nagrade: 4 automobila i 5 skutera

GOTOVINSKE KREDITE GRADANIMA:

- do 5.000 eura uz 1 jamca

- od 5.000 do 10.000 eura uz 2 jamca

TURISTIČKE KREDITE GRADANIMA:

- do 25.000 eura

- s rokom otplate do 7 godina, uz početak od 1 godine

KREDITE ZA OBRTRNIKE:

- na rok od 5 godina uz početak od 6 mjeseci

Zagreb Bednjanska 14,
Split Tolstojeva 6, R. Boškovića 19,
Bijeka M. Gupca 6, Trg Grivica 4,
Ploče Trg Kralja Tomislava 8

